

PHÁT TRIỂN ĐỘI NGŨ GIẢNG VIÊN KHOA HỌC XÃ HỘI VÀ NHÂN VĂN ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐỔI MỚI ĐÀO TẠO Ở HỌC VIỆN QUÂN Y HIỆN NAY

*Phạm Bá Điền¹, Nguyễn Thanh Tịnh¹, Trần Đức Luân¹
Nguyễn Trung Kiien¹, Phùng Thị Hiền¹*

TÓM TẮT

Mục tiêu: Đề xuất một số giải pháp cơ bản phát triển đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn (KHXH&NV) đáp ứng yêu cầu đổi mới đào tạo ở Học viện Quân y hiện nay. **Kết quả nghiên cứu:** Đề xuất được 4 giải pháp có tính khả thi nhằm phát triển đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở Học viện Quân y. **Kết luận:** Đội ngũ giảng viên KHXH&NV có vai trò quan trọng góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy ở Học viện. Vì vậy, các cấp quản lý cần quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo phát triển đội ngũ giảng viên, đáp ứng yêu cầu chuẩn hoá và nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học của Học viện trong bối cảnh đổi mới đào tạo y khoa hiện nay.

* Từ khóa: Phát triển đội ngũ giảng viên; KHXH&NV; Đổi mới đào tạo; Học viện Quân y.

Developing the Social Science and Humanities Teaching Staff to Meet the Requirements for Innovation in Education at the Vietnam Military Medical University at Present

Summary

Objectives: To propose measures to develop the social sciences and humanities lecturers to meet the requirements of education innovation at the current Vietnam Military Medical University. **Results:** 4 possible solutions were proposed to develop the teaching staff of social sciences and humanities. **Conclusion:** The humanities and social sciences lecturers play an important role in contributing to the improvement in the quality of teaching. Therefore, management of all levels needs to pay attention to the leading and directing of the development of the teaching staff to meet the standardization requirements and the university's mission of education, training, and scientific research in the context of innovation in medical education nowadays.

* **Keywords:** Developing teaching staff; Social sciences and humanities; Education innovation; Vietnam Military Medical University.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong những năm qua, Đảng và Nhà nước ta luôn quan tâm chăm lo đến đội ngũ giảng viên, coi đó là nhân tố quyết định để nâng cao chất lượng và thúc đẩy

sự nghiệp giáo dục và đào tạo phát triển. Đảng Cộng sản Việt Nam đã khẳng định: Muốn nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo thì một trong những biện pháp chủ yếu có ý nghĩa quyết định là xây dựng, phát triển đội ngũ nhà giáo [3, 4].

¹ Khoa Lý luận Mác - Lênin, Học viện Quân y

Người phản hồi: Nguyễn Thanh Tịnh (nt.tinhk30@gmail.com)

Ngày nhận bài: 18/8/2021

Ngày bài báo được đăng: 28/8/2021

Theo đó, để đáp ứng yêu cầu đổi mới, nâng cao toàn diện chất lượng giáo dục và đào tạo, vấn đề mấu chốt đặt ra cho Học viện Quân y nói chung, các khoa KHXH&NV nói riêng cần phải xây dựng, phát triển đội ngũ giảng viên có đầy đủ phẩm chất, năng lực đáp ứng tốt yêu cầu nhiệm vụ. Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Học viện Quân y lần thứ XXII chỉ rõ: “Chủ động xây dựng, phát triển đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý giáo dục đủ về số lượng, tốt về chất lượng đáp ứng yêu cầu đổi mới, phát triển nhiệm vụ đào tạo của Học viện” [2].

NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

1. Phát triển đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn của Học viện Quân y đáp ứng yêu cầu đổi mới đào tạo

Đội ngũ giảng viên KHXH&NV là một bộ phận cán bộ của Học viện, của Quân đội, là lực lượng nòng cốt có nhiệm vụ truyền bá Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, quan điểm của Đảng, kiến thức KHXH&NV... giúp người học hình thành thế giới quan khoa học, phương pháp luận Mác-xít; góp phần bồi dưỡng năng lực tư duy, năng lực hoạt động thực tiễn, bản lĩnh chính trị, phẩm chất, nhân cách của người bác sĩ quân y tương lai. Đồng thời, họ cũng là lực lượng tiên phong trong đấu tranh chống các quan điểm sai trái, thù địch; bảo vệ nền tảng tư tưởng, lý luận của Đảng [1].

Phát triển đội ngũ giảng viên KHXH&NV đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo ở Học viện Quân y là tổng hợp những hoạt động có mục đích, có kế

hoạch của các chủ thể quản lý đến đội ngũ giảng viên nhằm đảm bảo cho đội ngũ này có đủ phẩm chất và năng lực, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo của Học viện. Mục đích phát triển nhằm làm cho đội ngũ giảng viên của KHXH&NV đủ về số lượng, hợp lý về cơ cấu, chuẩn hóa về chất lượng; sẵn sàng nhận và hoàn thành tốt nhiệm vụ giảng dạy, nghiên cứu khoa học theo chuyên ngành được đào tạo. Nội dung phát triển đội ngũ giảng viên KHXH&NV cần đảm bảo đủ về số lượng, có dự trữ theo quy định; có cơ cấu phù hợp về độ tuổi, thâm niên công tác, về chuyên môn, trình độ; đồng thời, chất lượng phải đáp ứng các tiêu chí về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, năng lực sư phạm, năng lực chuyên môn, nghiệp vụ; chuẩn chức danh của giảng viên. Trong giai đoạn hiện nay, mỗi giảng viên KHXH&NV cần có sự năng động, nhạy bén, có năng lực nhận thức và tư duy sáng tạo; có kỹ năng sư phạm trong thiết kế, sử dụng các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học hiện đại, sử dụng các kỹ năng giao tiếp sư phạm; khai thác và sử dụng có hiệu quả công nghệ thông tin, internet... vào giảng dạy; có đủ trình độ ngoại ngữ để tra cứu, cập nhật các tài liệu chuyên ngành, trao đổi học thuật và mở rộng giao lưu quốc tế. Phát triển đội ngũ giảng viên KHXH&NV cần xác định rõ chủ trương, biện pháp cụ thể, bao gồm các khâu, các bước: Xây dựng quy hoạch, kế hoạch; tuyển chọn, sử dụng, bố trí, sắp xếp, sàng lọc; cử đi đào tạo, tổ chức bồi dưỡng; thực hiện chế độ, chính sách và tạo môi trường, động lực làm việc cho giảng viên [1].

SỐ ĐẶC BIỆT CHUYÊN ĐỀ VỀ ĐÀO TẠO Y KHOA DỰA TRÊN NĂNG LỰC VÀ CHUẨN ĐẦU RA - 2021

2. Thực trạng đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn ở Học viện Quân y hiện nay

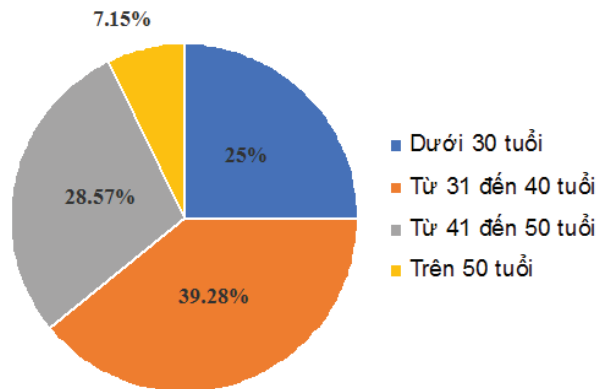
Hiện nay, đội ngũ giảng viên KHXH&NV của Học viện được biên chế ở hai khoa (Khoa Lý luận Mác - Lênin và Khoa Công tác đảng, công tác chính trị) cơ bản đủ về số lượng, cơ cấu tương đối hợp lý, kiến thức và năng lực chuyên môn

bước đầu đáp ứng được yêu cầu nhiệm vụ; có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức tốt, tác phong sư phạm mẫu mực, tinh thần trách nhiệm cao. Một số giảng viên có kỹ năng, phương pháp và nhiều kinh nghiệm trong giảng dạy, nghiên cứu khoa học; trong đó giảng viên có trình độ sau đại học chiếm tỷ lệ khá cao (22 đồng chí, chiếm 78,57%) [1].

Bảng 1: Trình độ của đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở Học viện Quân y hiện nay.

Trình độ	Số lượng (n)	Tỷ lệ (%)
Phó Giáo sư	1	3,57
Tiến sĩ	6	21,43
Thạc sĩ	15	53,57
Cử nhân	6	21,43

Tuy nhiên, chất lượng, cơ cấu đội ngũ giảng viên KHXH&NV của Học viện hiện nay vẫn còn một số hạn chế, bất cập nhất định như: Cơ cấu độ tuổi giảng viên chưa thật cân đối, giảng viên có tuổi đời từ 25 - 40 là 18 đồng chí (64,28%). Trong khi đó, giảng viên có tuổi đời > 50 chỉ có 02 đồng chí (7,15%).

Biểu đồ 1: Cơ cấu độ tuổi của đội ngũ giảng viên KHXH&NV hiện nay.

Bên cạnh đó, trình độ chuyên môn nghiệp vụ, kỹ năng, phong cách sư phạm, kinh nghiệm giảng dạy, nghiên cứu khoa học của một số giảng viên trẻ còn hạn chế, thâm niên giảng dạy dưới 10 năm chiếm tỷ lệ khá cao (19 đồng chí, chiếm 86%). Trình độ tin học của một số giảng viên còn hạn chế, sử dụng các phần mềm ứng dụng cho chuyên môn chưa thật thành thạo; khả năng ngoại ngữ theo yêu cầu hội nhập quốc tế còn chưa thực sự đáp ứng, giảng viên có ngoại ngữ đạt trình độ B2 mới chỉ chiếm 35,71% [1].

SỐ ĐẶC BIỆT CHUYÊN ĐỀ VỀ ĐÀO TẠO Y KHOA DỰA TRÊN NĂNG LỰC VÀ CHUẨN ĐẦU RA - 2021

Bảng 2: Thâm niên giảng dạy của đội ngũ giảng viên KHXH&NV ở Học viện Quân y hiện nay.

Thâm niên giảng dạy	Số lượng (n)	Tỷ lệ (%)
Dưới 5 năm	13	46,43
6 - 10 năm	6	21,43
11 - 15 năm	4	14,28
Trên 15 năm	5	17,86

Vì vậy, phát triển đội ngũ giảng viên KHXH&NV của Học viện đủ về số lượng, hợp lý về cơ cấu, đảm bảo về chất lượng, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo là vấn đề đang đặt ra cấp thiết hiện nay.

3. Giải pháp phát triển đội ngũ giảng viên khoa học xã hội và nhân văn đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo ở Học viện Quân y hiện nay

* Thường xuyên giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho đội ngũ giảng viên về yêu cầu đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo của Học viện:

Giáo dục nâng cao nhận thức về sự cần thiết, yêu cầu phát triển đội ngũ giảng viên trong bối cảnh đổi mới toàn diện giáo dục, đào tạo và hội nhập quốc tế hiện nay; đồng thời, mỗi giảng viên nhận thức rõ về sự tác động của yêu cầu xây dựng Quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại và yêu cầu “xây dựng Học viện Quân y chính quy, khoa học, là một trung tâm đào tạo, nghiên cứu khoa học và điều trị hiện đại có uy tín trong nước, khu vực và quốc tế, đáp ứng yêu cầu chăm sóc sức khỏe cho bộ đội và nhân dân” [2]. Theo đó, cấp ủy, chỉ huy các khoa KHXH&NV cần quán triệt sâu

sắc đường lối, quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về nhiệm vụ giáo dục và đào tạo; các đề án, kế hoạch, văn bản, chỉ thị, nghị quyết của Quân ủy Trung ương, Bộ Quốc phòng và Học viện Quân y về phát triển nguồn nhân lực sư phạm, phát triển đội ngũ giảng viên và chủ trương thực hiện các khâu đột phá của Học viện; cụ thể hoá các chủ trương, chỉ thị, nghị quyết thành các yêu cầu, tiêu chuẩn phát triển đội ngũ giảng viên; thường xuyên động viên, xây dựng ý thức trách nhiệm cho các chủ thể phát triển đội ngũ giảng viên. Mỗi giảng viên cần nhận thức rõ trách nhiệm, tự giác phấn đấu, tích lũy kinh nghiệm, xây dựng kế hoạch tự phát triển toàn diện, tự hoàn thiện chức danh theo các tiêu chí, tiêu chuẩn quy định.

* Xây dựng quy hoạch phát triển đội ngũ giảng viên phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ giáo dục, đào tạo của Học viện:

Xây dựng quy hoạch đội ngũ giảng viên KHXH&NV được xác định là giải pháp cơ bản, là điều kiện đảm bảo cho việc xây dựng và phát triển đội ngũ nhà giáo của Học viện đủ về số lượng, có cơ cấu hợp lý và đồng bộ, trình độ và năng lực được nâng cao, đáp ứng yêu cầu chiến lược phát triển đội ngũ nhà giáo cũng như chiến lược phát triển chung của Học viện. Quy hoạch đội ngũ giảng viên KHXH&NV phải đảm bảo cho sự phát triển một cách bền vững, tránh chông chéo, tạo điều kiện thuận lợi trong công tác bố trí, sử dụng cán bộ [6]. Theo đó, xây dựng quy hoạch đội ngũ giảng viên KHXH&NV cần được tiến hành toàn diện cả về số lượng, cơ cấu và chất lượng; phải đảm bảo cả trước mắt và lâu dài;

dự kiến được nhiều phương án để điều chỉnh, bổ sung quy hoạch khi cần thiết. Đồng thời, làm tốt công tác phân hướng sử dụng cán bộ để có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện theo đúng quy hoạch đã được phê duyệt. Để thực hiện tốt việc xây dựng quy hoạch, cấp ủy, chỉ huy các khoa KHXH&NV cần nắm toàn diện chất lượng từng giảng viên, nhất là về nhận thức và ý thức chính trị, quan điểm lập trường, đạo đức, lối sống, các mối quan hệ xã hội, trình độ nhận thức, năng lực chuyên môn nghiệp vụ và kỹ năng sư phạm; năng lực quản lý, điều hành kế hoạch dạy học, giáo dục học viên; năng lực tổ chức các hoạt động sư phạm; nắm chắc tiêu chuẩn, điều kiện và yêu cầu của từng chức danh; đồng thời, dự báo được xu hướng phát triển của nhiệm vụ giáo dục, đào tạo của đơn vị để có kế hoạch xây dựng đội ngũ giảng viên đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong từng học kỳ, từng năm học và từng giai đoạn. Quá trình thực hiện quy hoạch cần gắn với cử cán bộ, giảng viên đi đào tạo, bồi dưỡng, thực tế ở đơn vị; đề nghị bổ nhiệm và điều động bổ sung nguồn nhân lực cho đơn vị, nhất là lực lượng giảng viên trẻ được đào tạo cơ bản, có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, năng lực sư phạm vững, có trình độ tin học, ngoại ngữ đáp ứng yêu cầu hoạt động chuyên môn [1].

* Tăng cường bồi dưỡng nâng cao phẩm chất, năng lực cho đội ngũ giảng viên KHXH&NV, đáp ứng yêu cầu đổi mới đào tạo của Học viện:

Nội dung bồi dưỡng giảng viên phải toàn diện, song cần tập trung bồi dưỡng nâng cao phẩm chất đạo đức nghề nghiệp,

tận tâm, tận lực với nghề, có khát vọng và chí hướng phấn đấu vươn lên trong mọi điều kiện, hoàn cảnh để thực hiện tốt lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Dù khó khăn đến đâu cũng phải tiếp tục thi đua dạy tốt, học tốt" [5]. Cùng với đó, bồi dưỡng nâng cao kiến thức, kỹ năng chuyên ngành và nghiệp vụ sư phạm cho giảng viên; bồi dưỡng hệ thống tri thức mới về khoa học giáo dục, khoa học quản lý; hệ thống kiến thức về nghiệp vụ và các kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp; kỹ năng am hiểu tâm lý học viên, nhanh nhạy trong giải quyết các tình huống sư phạm; có nghệ thuật tiếp cận, nghệ thuật điều khiển và sửa lỗi cho người học trong quá trình hoạt động sư phạm; kỹ năng tổ chức, phối hợp các hoạt động sư phạm cùng hệ thống kiến thức về tâm lý, pháp luật, các văn bản mới của cơ quan giáo dục, đào tạo các cấp. Đồng thời, cần bồi dưỡng cho đội ngũ giảng viên những kiến thức và kỹ năng giảng dạy theo phương pháp tích cực, lấy học viên làm trung tâm như: Lớp học đảo chiều, học tập và thảo luận theo nhóm, sử dụng các câu hỏi clicker trong giảng dạy, làm quen với cách dạy và hướng dẫn học viên học E-learning... [6]. Bên cạnh đó, tập trung bồi dưỡng phong cách sư phạm, làm việc theo kế hoạch, có tư duy khoa học; tính đòi hỏi sư phạm và tính thẩm mỹ sư phạm; luôn gần gũi, lắng nghe ý kiến; tôn trọng, tin yêu người học; mô phạm về đạo đức, lối sống cho học viên noi theo.

Các hình thức đào tạo bồi dưỡng được tiến hành đa dạng, linh hoạt như: Cử giảng viên đi học nâng cao trình độ (thạc sĩ, tiến sĩ, cao cấp lý luận chính trị...)

ở các cơ sở đào tạo trong và ngoài Quân đội; bồi dưỡng tại đơn vị thông qua hội giảng, tổ chức học tập, hội thảo theo chuyên đề, sinh hoạt chuyên môn, nghiên cứu khoa học, tham gia giảng dạy, trao đổi chuyên môn, học thuật với các cơ quan, đơn vị trong và ngoài Học viện...

* Tạo môi trường thuận lợi và phát huy tích cực, chủ động trong tự học tập, tự bồi dưỡng đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ của từng giảng viên:

Muốn nguồn nhân lực giảng dạy KHXXH&NV của Học viện được phát triển toàn diện về năng lực và phẩm chất thì cần hướng đến một môi trường làm việc thuận lợi và đầy đủ. Môi trường làm việc thuận lợi là những điều kiện làm việc cần thiết để mỗi giảng viên có thể phát huy được tối đa năng lực cá nhân của mình. Do vậy, các cơ quan, đơn vị, cá nhân trong toàn Học viện cần tập trung góp sức xây dựng môi trường văn hóa phong phú, lành mạnh, thị phạm; các cơ quan chức năng của Học viện tạo điều kiện cung cấp hệ thống cơ sở vật chất, kỹ thuật và trang thiết bị phục vụ tốt hoạt động giảng dạy, tạo động lực thúc đẩy đội ngũ giảng viên thay đổi về mặt phương pháp, cách thức giảng dạy. Từ đó, giúp họ khắc phục khó khăn; hoàn thành tốt nhiệm vụ, chức trách của người giảng viên KHXXH&NV.

Bên cạnh đó, công tác tự đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, giảng viên ở các khoa, bộ môn KHXXH&NV và việc tự học tập, tự tu dưỡng, rèn luyện của chính bản thân mỗi giảng viên là yếu tố quyết định sự phát triển toàn diện phẩm chất, năng lực của họ. Vì vậy, lãnh đạo, chỉ huy ở các khoa, bộ môn KHXXH&NV cần phát huy cao tinh thần trách nhiệm, nâng cao hiệu quả công

tác phương pháp, tập trung làm tốt công tác tạo nguồn, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng sư phạm cho đội ngũ giảng viên trẻ. Đồng thời, quán triệt cho từng giảng viên hiểu rõ ý nghĩa, tầm quan trọng của việc nâng cao trình độ tri thức gắn với hoạt động nghề nghiệp; nêu cao tính tích cực, tự giác học tập, nghiên cứu. Từng giảng viên phát huy tính chủ động, tích cực tự học tập, tự bồi dưỡng về kiến thức chuyên ngành, liên ngành, kiến thức mới hiện đại phục vụ quá trình giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Để phát huy tính tích cực, chủ động trong tự học tập, tự bồi dưỡng của mỗi giảng viên, cấp ủy, chỉ huy các khoa KHXXH&NV, tổ bộ môn cần xây dựng bầu không khí tâm lý tích cực, các mối quan hệ đoàn kết, chia sẻ, đồng thuận trong đội ngũ giảng viên; đồng thời, có cơ chế, chính sách tạo điều kiện thuận lợi về vật chất, tinh thần và môi trường sư phạm thuận lợi để giảng viên tự hoàn thiện, tự phát triển bản thân, đáp ứng yêu cầu đổi mới đào tạo.

KẾT LUẬN

Đội ngũ giảng viên nói chung, giảng viên KHXXH&NV nói riêng có vai trò quan trọng, là lực lượng nòng cốt góp phần nâng cao chất lượng dạy học và nghiên cứu khoa học của Học viện. Vì vậy, các cấp, các ngành trong đơn vị, đặc biệt là cấp ủy, chỉ huy các khoa KHXXH&NV cần quan tâm hơn nữa trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo bằng những chủ trương và giải pháp thiết thực, đồng bộ, phù hợp, hiệu quả để phát triển đội ngũ giảng viên, đáp ứng yêu cầu chuẩn hoá và yêu cầu nhiệm vụ giáo dục, đào tạo, nghiên cứu khoa học của Học viện trong bối cảnh đổi mới đào tạo y khoa hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Tổng Tham mưu Quân đội nhân dân Việt Nam. Báo cáo Tổng hợp kết quả nghiên cứu Đề tài: Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn cho học viên quân sự ở Học viện Quân y hiện nay. Hà Nội 2017.

2. Đảng bộ Học viện Quân y. Văn kiện Đại hội Đảng bộ Học viện Quân y lần thứ XXII, nhiệm kỳ 2020-2025. Hà Nội 2020.

3. Đảng Cộng sản Việt Nam. Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng

yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Hà Nội 2013.

4. Đảng Cộng sản Việt Nam. Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật. Hà Nội 2021.

5. Hồ Chí Minh Toàn tập. Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia Sự thật. Hà Nội 2011; 15:507.

6. Nguyễn Thanh Tịnh. Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn khoa học xã hội và nhân văn ở các học viện, trường quân đội hiện nay. Nhà xuất bản Quân đội nhân dân. Hà Nội 2018.